

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

Dobrovolníci a jejich přítomnost v organizacích
využívajících dobrovolnickou službu
v Českém Krumlově

Vedoucí práce: Mgr. David Urban, Ph. D.

Autor práce: Tomáš Vágai

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: Třetí

2010

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

26. března 2010

.....
Tomáš Vágai

**Rád bych na tomto místě poděkoval panu Mgr. Davidu Urbanovi, Ph.D.
za pomoc a cenné rady, které mi při zpracování mé bakalářské práce poskytl.**

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	5
1. TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	7
1.2 VÝVOJ PRÁVNÍ LEGISLATIVY A DOBROVOLNICTVÍ V ČR	9
1.2.1 <i>Evropské souvislosti</i>	11
1.3 DOBROVOLNÍCI A DOBROVOLNICTVÍ.....	12
1.4 VYUŽITÍ DOBROVOLNÍKŮ V ORGANIZACÍCH	14
1.4.1 <i>Dobrovolnické organizace a dobrovolnická centra</i>	16
1.4.2 <i>Motivace dobrovolníků</i>	18
1.4.3 <i>Jak je vymezena činnost dobrovolníka v organizaci</i>	19
1.5 PŘÍNOS DOBROVOLNÍKŮ V ORGANIZACÍCH.....	20
2. PRAKTICKÁ ČÁST	23
2.1 METODIKA	23
2.2 POUŽITÁ VÝZKUMNÁ ŠETŘENÍ.....	23
2.3 ORGANIZACE, KTERÉ SE ÚČASTNILY ROZHOVORŮ	25
2.4 PREZENTACE ROZHOVORŮ.....	27
2.5 SHRNUÍ ROZHOVORŮ	31
2.6 DISKUSE	33
ZÁVĚR	36
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	37
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	39
SEZNAM PŘÍLOH	39
PŘÍLOHY	40
ABSTRAKT	51
ABSTRACT	52

ÚVOD

Téma „Dobrovolníci a jejich přítomnost v organizacích využívajících dobrovolnickou službu v Českém Krumlově“ jsem si vybral proto, jelikož je mi toto téma velice blízké. V roce 2009 jsem dostal nabídku založit dobrovolnické centrum v Českém Krumlově, které je zřizováno Informačním centrem občanského sdružení, a zároveň se stát jeho koordinátorem.

Díky tomu jsem mohl být u zrodu nové služby v tomto městě. Protože jsem s tímto odvětvím neměl dosavadní zkušenosti, musel jsem projít školením v Národním dobrovolnickém centru Hestia, o. s. a v organizaci Neziskovky.cz o.p.s., kde jsem získal nový pohled na dobrovolnickou činnost v České republice a mnoho dalších zkušeností s tím, jak probíhá dobrovolnictví v jiných městech a zemích.

Měl jsem možnost zakládat dokumentaci Dobrovolnického centra Český Krumlov a žádat na Ministerstvu vnitra o akreditaci, která byla později pozitivně udělena. Právě tato zkušenost mě přivedla k tomuto tématu. Zajímá mě, zda dobrovolníci v organizacích usnadňují práci či nikoliv a do jaké míry ovlivňuje dnešní legislativa organizace pracující s dobrovolníky.

Myslím si, že v dnešní době již zmizel předsudek vůči dobrovolnické činnosti a lidé berou dobrovolníky ne jako „blázny“, kteří pracují zadarmo, ale jako lidi, kterým není lhostejné, co se kolem nich děje, kteří rádi přidají ruku k dílu a pomohou těm, kdo pomoc potřebují. Vždyť pod pojmem dobrovolnictví se skrývá spousta odměn, i když se nejedná o odměny finanční. Mnoho lidí se u nás snaží, abychom sbírali zkušenosti z Holandska, kde má dobrovolnictví mnohem širší rozměr a kde dobrovolníci dělají věci, za které my musíme platit.

Každý z nás je dobrovolníkem, aniž by si to uvědomoval, vždyť i sousedská výpomoc je založena na dobrovolnické spolupráci. S dobrovolnictvím se setkáváme denně. Přesto je tento obor, dle mého názoru, málo probádaný, o čemž svědčí také nedostatek literatury o dobrovolnictví, se kterým se v naší zemi potýkáme.

Proto jsem se rozhodl věnovat se tomuto tématu, a přispět tak k jeho propagaci. Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jaká pozitiva přináší aktivní přítomnost dobrovolníků v organizacích využívajících dobrovolnickou službu.

V teoretické části práce bude popsán vývoj dobrovolnictví v ČR a způsob, jakým jej ovlivňuje právní legislativa. Jsou zde vysvětleny pojmy dobrovolnictví, dobrovolník, jeho motivace, činnost a přínos organizaci.

V rámci praktické části bylo realizováno vlastní kvalitativní výzkumné šetření, jehož záměrem je přinést odpověď na otázku, jak vnímají organizace, jež využívají dobrovolnickou službu, přítomnost dobrovolníka. Zda je pro ně přínosná, či zatěžující. Zohledněna bude také již zmiňovaná právní legislativa, jak usnadňuje, případně zatěžuje zmíněné organizace. V rámci kvalitativních rozhovorů bylo osloveno 5 organizací a výsledky byly vyhodnoceny obsahovou analýzou.

1. Teoretická část

1.1 Historie dobrovolnictví v České republice

Největší a nejdelší tradici dobrovolnictví na našem území mají církevní charitativní organizace. Jejich posláním bylo a stále je pomáhat lidem v nouzi, chudým, starým, opuštěným, vdovám a sirotkům, jak je to Ježíš učil a vysvětloval na příbězích, například na příběhu o milosrdném Samaritánovi.¹ Na tom se do dnešní doby nic nezměnilo.

Počátky dobrovolnictví můžeme vysledovat již ve 13. století, kdy začaly vznikat nadace, které byly zaměřeny zejména na podporu církví a duchovního vzdělávání. Církevní charita v této době směřovala svou činnost k těm nejpotřebnějším – pečovala o chudé, sirotky, staré lidi a zdravotně postižené. Později se dobročinným aktivitám začaly významně věnovat také řemeslnické cechy. S příchodem renesance stát církev postupně vytlačoval ze sociální péče a za vlády Josefa II. se v ní již angažovaly pouze státní instituce.²

V 19. století se začaly rozšiřovat vlastenecké spolky a s tím související dobročinná činnost. Některé z těchto spolků fungují s různými změnami až dodnes. Je to např. Hlávkova nadace, spolek Mánes, Sokol a jiné.³

Se vznikem samostatného Československa se dobrovolná činnost neustále rozrůstala a dá se říci, že některé organizace měly větší kompetence a mohly se podílet na dění ve společnosti ve větším měřítku.

V následujících letech u nás bylo dobrovolnictví dvakrát přerušeno. Nejprve německou okupací, později vznikem socialistického státu. Za totalitního režimu byla činnost neziskových organizací pozastavena a následně spadala pod přísnou kontrolu státu.⁴

---

¹ Srov. Lk 10; 25-37

² Srov. Ježek, L. *Gabriel ve škole. Projekt na podporu dobrovolnictví mladých lidí*. s. 12

³ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 29

⁴ Srov. Tamtéž, s. 30

Stát zkonfiskoval veškerý majetek církví a spolků, které se podílely na charitní a dobrovolnické činnosti. Proběhlo také sloučení jednotlivých organizací do jednotných „dobrovolných organizací“ Národní fronty. Občané byli do těchto organizací zapojováni pod nátlakem a jejich členství bylo často pouze formální.⁵

Opravdové znovuzrození neziskových organizací nastalo až po listopadu 1989, kdy tehdejší prezident Václav Havel hlásal myšlenku občanské společnosti stojící na základech lidské solidarity a spolupráce svobodného národa. Lidé si po několika letech začali uvědomovat svůj životní styl a snažili se ho změnit tak, aby se rozvíjely tradiční hodnoty.⁶

Rozvoj neziskového sektoru však stále brzdily pozůstatky smýšlení minulého režimu. Je to zřetelné především v postoji státu, který se jen těžce a pomalu zbavoval centralistických tradic státní správy. Ještě v devadesátých letech dvacátého století byla spolupráce státu a neziskového sektoru vnímána spíše negativně.⁷

V současné době je činnost řady organizací ze strany státu podporována prostřednictvím poskytování grantů a dotací. Převládá totiž názor, že centrálně řízené státní instituce nedokáží pokrýt poptávku po některých službách tak kvalitně, jako nestátní organizace.⁸

Mnoho dalších organizací však finanční prostředky od státu nedostává a staví svou činnost na lidském nadšení a pomoci dobrovolníků. Díky tomu se otevírá větší prostor pro dobrovolnickou službu a zvyšuje se tak celkový význam dobrovolnictví v organizacích. Tyto organizace se zaměřují především na klienty, kteří jsou ve společnosti nějakým způsobem znevýhodněni – například senioři, příslušníci různých menšin, lidé s handicapem.⁹

---

⁵ Srov. Ježek, L. *Gabriel ve škole. Projekt na podporu dobrovolnictví mladých lidí*, s. 12

⁶ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 30

⁷ Srov. Ježek, L. *Gabriel ve škole. Projekt na podporu dobrovolnictví mladých lidí*, s. 12

⁸ Srov. *Historie dobrovolnictví*. [online]. [cit. 2009-18-12]. Dostupné na WWW: <http://www.dobrovolnik.cz/d_hist.shtml>. ISBN neuvedeno.

⁹ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 31

Dobrovolnictví však není na veřejnosti příliš propagováno, a proto o něm lidé nemají jasnou představu. Svou vinu na tom nese také to, že dobrovolnictví dlouhou dobu nebylo zakotveno v žádném právním dokumentu.

Změnu přinesl až rok 2001, kdy se jednalo o právní legislativě pro dobrovolníky. Začalo se více diskutovat na toto téma v médiích, zvýšil se počet neziskových organizací a zároveň i dobrovolnických center. Následně vznikl zákon, který dnes známe jako zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě.¹⁰

Díky tomu se od roku 2001 posunulo povědomí české společnosti o dobrovolnictví mílovými kroky kupředu. Začalo se o něm veřejně diskutovat a zdůrazňovat jeho význam pro společnost. Největším protagonistou dobrovolnictví u nás je bezpochyby HESTIA – Národní Dobrovolnické centrum v čele se svým zakladatelem a spoluautorem zákona o dobrovolnické službě PhDr. J. Tošnerem.¹¹ Ten je autorem převážné části literatury o dobrovolnictví, má bohaté zkušenosti ze zahraničí a v České republice je také největším odborníkem v této oblasti.

1.2 Vývoj právní legislativy a dobrovolnictví v ČR

Právní legislativa týkající se dobrovolnictví nemá v České republice dlouhou historii. Zákon, jenž se zabývá dobrovolnictvím, vznikl po dlouhém období ticha až v roce 2001. V roce 2002 vešel v platnost jako Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě.¹²

Období po roce 2001 se tak stalo jedním z nejvýznamnějších pro dobrovolnickou činnost v České republice. Před vznikem tohoto zákona nebyly pojmy dobrovolník a dobrovolnictví nijak právně ošetřeny. Byly

---

¹⁰ Srov. *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*

¹¹ Srov. *Www.hest.cz* [online]. [cit. 2010-02-17]. Článek. Dostupné na WWW: <www.hest.cz>

¹² Srov. *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*

zmiňovány pouze v legislativě týkající se Červeného kříže a tzv. dobrovolných hasičů, ale teprve až se vznikem zákona se jasně vymezipy.¹³

Koncepce tohoto zákona je postavena na třech hlavních pilířích, kterými jsou dobrovolník, vysílající organizace (např. dobrovolnické centrum, jež vyhledává a vysílá dobrovolníky do organizací) a přijímající organizace (jakákoliv organizace, která využívá dobrovolníky pro svou potřebu).

Hlavním cílem zákona je ochrana dobrovolníků a vysílajících i přijímajících organizací, které s nimi spolupracují. K podpoře tohoto cíle slouží tři typy smluv, které zákon vyžaduje. Jedná se o smlouvu mezi vysílající a přijímající nevládní neziskovou organizací (dále jen NNO), dále o smlouvu mezi dobrovolníkem a vysílající NNO a konečně o smlouvu mezi vysílající organizací a pojišťovnou. Každá organizace pracující s dobrovolníky musí být akreditována Ministerstvem vnitra České republiky, pakliže chce získat státní dotace na svůj provoz.¹⁴

Přestože je zákon o dobrovolnické službě platný od již roku 2002, nebyl od svého vzniku významně pozměněn ani novelizován. Za jediný legislativně relevantní zákon by mohl být považován Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách,¹⁵ kde je uveden pojem „pracovníci v sociálních službách“, do kterého by teoreticky mohlo být zahrnuto i dobrovolnictví. Opak je však pravdou; dobrovolník nemůže být považován za pracovníka ve smyslu pracovně právních předpisů, neboť jeho činnost se řídí občanským zákoníkem. Taktéž i činnost dobrovolníků sama o sobě není sociální službou ve smyslu zákona o sociálních službách.¹⁶ Dobrovolnická činnost je vykonávána dobrovolně a bez nároku na odměnu. Neslouží k uspokojování osobních zájmů, není vykonávána jako součást podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti.¹⁷

I přes pozitivní přínos zákona o dobrovolnické službě v oblasti právního zaštitění dobrovolnictví a jeho propagace na veřejnosti je třeba sledovat také jeho

---

¹³ Srov. *Www.hest.cz* [online]. [cit. 2010-02-17]. Článek. Dostupné na WWW: <www.hest.cz>

¹⁴ Srov. *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*

¹⁵ Srov. *Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách*

¹⁶ Srov. *Www.hest.cz* [online]. [cit. 2010-02-17]. Článek. Dostupné na WWW: <www.hest.cz>

¹⁷ Srov. *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*, § 2

nedostatky, kterými jsou např. nepřehlednost, logická neprovázanost. Zákon zahrnuje pouze část dobrovolnictví podporovanou státem a mystifikuje tak veřejnost. V důsledku toho dochází ke špatnému výkladu a interpretaci zákona.

S ohledem na rozsah nedostatků je novelizace nerealizovatelná, a proto se v současné době jedná o vytvoření zcela nového právního předpisu. Mezi nejvýznamnější změny, které propracovaný nově plánovaný zákon uvede v platnost lze zařadit prodloužení délky akreditace organizací na 4 roky, snížení věkové hranice pro výkon dobrovolnické služby v zahraničí na 15 let, daňové zvýhodnění všech dobrovolníků, zvýšená kontrola přijímajících organizací atd.¹⁸

1.2.1 Evropské souvislosti

Přijetí zákona o dobrovolnictví znamenalo velký krok kupředu v oživení dobrovolnictví u nás. Přiblížili jsme se ostatním evropským zemím, kde má dobrovolnictví mnohem bohatší historii a kde je také hojně využíváno v různých oblastech lidské činnosti, především pak v oblasti poskytování sociálních služeb. V návaznosti na přijetí zákona o dobrovolnické službě je vhodné zmínit evropské souvislosti, které měly na formování dobrovolnictví u nás velký vliv.

Pouhý rok poté, co v České republice vešel v platnost zákon o dobrovolnické službě, proběhlo zasedání Evropského dobrovolnického centra, na jehož programu bylo řešení dobrovolnické činnosti v Evropě. Závěrem tohoto zasedání vznikl „Manifest evropského dobrovolnictví 2003“, který spolu se zákonem o dobrovolnické službě přispěl k lepšímu pochopení dobrovolnictví českou veřejností. Nejdůležitější body manifestu lze shrnout takto: Dobrovolnické aktivity pomáhají občanům zapojit se do demokratických procesů. Tato činnost obohacuje jednotlivce, kteří se jí rozhodli vykonávat, a zároveň přispívá k sociálnímu zařazení. Napomáhá celoživotnímu vzdělávání a zvyšuje pracovní možnosti.¹⁹

---

¹⁸ Srov. Frýdlová, H. Připomínky k návrhu zákona o dobrovolnictví a dobrovolnické službě, viz. příloha č. I.

¹⁹ Srov. The European volunteer centre. *Manifesto for volunteering in europe 2003*, s. 5

Manifest byl významným krokem k ocenění dobrovolnictví jako projevu vzájemné pomoci, která je součástí lidské společnosti. Objasňuje prospěšnost dobrovolnické činnosti jak pro jednotlivce, tak pro jeho okolí. Vždyť dobrovolnictví pomáhá řešit sociální problémy, zlepšovat vztahy a komunikaci mezi lidmi, poskytuje možnost pomáhat potřebným a realizovat tak své schopnosti a dovednosti, nabízí nové zkušenosti, přátelství a kontakty.²⁰

Takto manifest zhodnocuje první rok platnosti zákona o dobrovolnické službě.

1.3 Dobrovolníci a dobrovolnictví

Se vznikem zákona o dobrovolnické službě byl zaveden pojem dobrovolník jako právní termín. Dobrovolníkem nyní může být každá fyzická osoba, která splňuje určitou věkovou hranici. Tato hranice je stanovena na 15 let pro výkon dobrovolnické služby na území České republiky a 18 let pro výkon této služby v zahraničí.²¹ Zákonem dané podmínky jsou však pouze jednou z možností, jak lze dobrovolníka charakterizovat a nemohou neobsáhnout celý potenciál, který se v tomto pojmu skrývá. Dobrovolníkem je člověk s rozvinutým citem pro potřeby svého okolí, který se zajímá o dění kolem sebe a chce se do něho zapojit. Je to někdo, kdo je ochoten ze své dobré vůle věnovat část svého volného času, energie či svého umu ve prospěch jiných lidí. Za tuto činnost nedostává sice finanční odměnu, ale často necennitelný dobrý pocit z pomoci ostatním. Dobrovolná činnost přináší nové zkušenosti, pocit užitečnosti, nové kontakty, nezdědka i nová přátelství.²²

Výše zmíněné charakteristiky dobrovolníka předznamenávají podstatu dobrovolnické služby a také to, jak tuto službu definuje zákon. Je to činnost, která je vykonávána bez nároku na odměnu.²³ Je také definována jako „výměnný vztah

---

²⁰ Srov. *Průvodce dobrovolnictvím pro neziskové organizace*, s. 8

²¹ Srov. *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*, § 3

²² Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 35

²³ Srov. *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*, § 1

vzájemné prospěšnosti mezi organizací a dobrovolníkem.²⁴ V současné době je zdůrazňováno, že v dobrovolnické službě „nejde o oběť, ale o přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň poskytuje dobrovolníkovi pocit smysluplnosti. Je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacem v mezilidských vztazích.“²⁵

Všechny definice říkají v jádru to samé, ale každá z nich vyzdvihuje jinou část fenoménu dobrovolnictví. Některé poukazují více na dobrovolníka a na to, co mu dobrovolnictví přinese, jiné naopak na to, co se od něho očekává. Společným znakem různých definic dobrovolnictví je, že je to vědomá, svobodná činnost ve prospěch druhých, kterou poskytují občané bezplatně. Znamená darovat kousek sebe někomu jinému. Je to sdílená zodpovědnost – člověk si uvědomuje a svými činy dokazuje, že na světě není sám. O dobrovolnictví mluvíme v případě, když člověk něco věnuje jiným a nežádá za to žádnou finanční náhradu.²⁶

Dobrovolnictví je přirozenou součástí lidské společnosti. Každý den se na něm sami podílíme, aniž bychom si to uvědomovali. Neboť každý z nás již jistě někomu pomohl, například sousedskou výpomocí. Rozdíl mezi touto přátelskou výpomocí a veřejně prospěšným dobrovolnictvím, na němž staví neziskové organizace, je těžko definovatelný.²⁷ Snad nejvýraznější rozdíl je ten, že klient využívající služeb dobrovolníka se na něj může dlouhodobě spolehnout, protože je narozdíl od souseda vázán smlouvou či ústní dohodou, kterou uzavřel s organizací. (V případě akreditované organizace je písemná smlouva povinná.²⁸) Smlouva mezi dobrovolníkem a organizací je tak znakem profesionalizace dobrovolnictví a současně zárukou zkvalitnění této služby.

---

²⁴ Svatoš, V. a kol. *Řízení neziskových organizací*, s. 53

²⁵ Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 18

²⁶ Srov. Horecký, J. *Dobrovolnictví v sociálních službách*, s. 1

²⁷ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 36

²⁸ Srov. *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*

1.4 Využití dobrovolníků v organizacích

Dobrovolníci se mohou angažovat v mnoha různých oblastech lidské činnosti, z nichž nejdůležitější a zároveň nejčastější jsou tyto čtyři: sociální, zdravotní, ekologická oblast a oblast volnočasových aktivit pro děti, mládež a dospělé.²⁹

Ve zdravotní oblasti dobrovolníky nalezneme nejčastěji v nemocnicích a hospicích. V těchto zařízeních se personál stará především o tělesné zdraví pacienta. Výhodou dobrovolníka je, že má na pacienty více času a může tak pečovat o jejich duševní pohodu, která je mnohdy vystavena velkému stresu. V oblasti ekologie jsou zastoupeni především mladí lidé, kteří dobrovolnickou činnost propojují na úrovni mezinárodních organizací.³⁰ „Spolupracují s nimi dobrovolně i významní odborníci a problémy, které řeší, přesahují rámec České republiky.“³¹ Oblast volnočasových aktivit je dobrovolníky vyhledávána nejčastěji. Jde především o plnohodnotné prožití volného času a zapojení se do kolektivu a prostředí okolo sebe. Dobrovolníci si s klienty mohou vybudovat přátelský vztah, na jehož základě je mohou motivovat mnohem efektivněji, než běžní zaměstnanci dané organizace.

S ohledem na téma této bakalářské práce se však budeme věnovat zejména dobrovolnické činnosti v sociální oblasti. Mezi zařízení, která v tomto odvětví využívají dobrovolnickou službu, patří nejčastěji charita a nestátní organizace různého zaměření. Tato služba je zřídka využívána ve státních, městských a privátních zařízeních.³²

Využití dobrovolníků je často velmi mnohostranné. Tato variabilita vyplývá mimo jiné z cílových skupin, kterým se v rámci dobrovolnické služby věnují. Jsou to například rodiny s dětmi, kde dobrovolníci pomáhají zvládat běžný provoz domácnosti a výchovu dětí v rámci programu sanace rodiny, dále rizikové děti a mládež, kterým dobrovolníci pomáhají pod záštitou programu Pět P, lidé s postižením, uprchlíci a azylanti, lidé nemocní či se závislostí. Zaškolení

²⁹ Srov. Sozanská, O. *Práce s dobrovolníky v neziskové organizaci*, s. 115

³⁰ Srov. Tamtéž, s. 115

³¹ Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 35

³² Srov. Sozanská, O. *Práce s dobrovolníky v neziskové organizaci*, s. 115

dobrovolníci také mnohde zajišťují telefonickou krizovou intervenci, která je zaměřena např. na dětské klienty, seniory, nemocné s AIDS, lidi ohrožené násilím či drogami.³³

Spolu s oblastmi využití dobrovolníků se liší také intenzita a časové rozvržení jejich spolupráce s organizací. V případě zapojení při jednorázových akcích není činnost dobrovolníka nijak formalizovaná, spíše se uzavírá ústní dohodou. Dobrovolníci jsou využíváni jednorázově i několikrát do roka při opakovaných akcích. Zde se zároveň objevují noví zájemci o dobrovolnictví, kteří mají chuť podílet se na činnosti organizace. Opakem zapojení při jednorázových akcích je dlouhodobá pomoc, která je poskytována pravidelně, opakovaně a v delším časovém rozmezí, většinou na jeden rok. Za dlouhodobou se ze zákona považuje dobrovolnická činnost přesahující tři měsíce. Zde se doporučuje podepsat smlouvu mezi organizací a dobrovolníkem.³⁴

Dále lze sledovat zastoupení dobrovolníků v organizaci, jejich celkový počet v poměru k běžným zaměstnancům a role, které zastávají. V praxi existují tři různé možnosti. V prvním případě je na dobrovolnících závislý chod celé organizace. Podílí se na naplňování jejích hlavních cílů a jsou její rozhodující silou. Bez dobrovolnické činnosti by taková organizace nemohla realizovat své akce a naplňovat tak své poslání. V druhém případě dobrovolníci vykonávají činnosti spolu se zaměstnanci organizace. Výrazně tím přispívají ke snižování nákladů. Pokud by z organizace odešli, museli by je nahradit profesionální zaměstnanci. Dobrovolníci zde zastávají běžných práci zaměstnanců. Ve třetím případě není činnost dobrovolníků pro vlastní chod organizace nepostradatelná. Pomáhají zkvalitňovat poskytované služby či usnadňovat provoz. Bez jejich pomoci by se však organizace obešla a plnohodnotně by fungovala dál.³⁵

Abychom mohli reflektovat význam dobrovolníků v organizacích využívajících dobrovolnickou službu v sociální oblasti, bude dobré si nejdříve ujasnit pojmy, které s tím souvisí. Nejprve se blíže zaměříme na organizace

---

³³ Srov. Matoušek, O. a kol. *Sociální služby*, s. 84 – 100

³⁴ Srov. Kosina, K. a kol. *Dobrovolnictví a metodika práce s dobrovolníky*, s. 14

³⁵ Srov. Frič, P. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*, s. 103

v souvislosti s právní legislativou, poté na dobrovolníky, se kterými tyto organizace spolupracují a kteří jsou jejich součástí. Budeme sledovat motivaci dobrovolníků, vymezíme činnost, kterou v organizaci vykonávají, a nakonec pojednáme o jejich přínosu pro organizaci.

1.4.1 Dobrovolnické organizace a dobrovolnická centra

Organizace a jednotlivci, kteří se dobrovolnictvím zabývají na profesionální úrovni, jsou v našich podmínkách v podstatě novým jevem. Proto, aby byla dobrovolnická pomoc účinná, je však přítomnost profesionálního vedení žádoucí a nezbytná.³⁶ „Aby se dobrovolníci stali skutečným zdrojem trvalé pomoci a nedílnou součástí organizace, potřebují podobný styl řízení jako profesionálové. Pokud tomu tak není, stačí jedno malé nedorozumění, špatný přenos informací a dobrovolník odchází zklamán, nebo profesionálové usoudí, že na dobrovolníky není spolehnoutí.“³⁷

Samotná dobrovolná činnost se v organizaci může ubírat různými směry. V zásadě rozlišujeme tyto dva: „zdola nahoru“ a „zvenčí dovnitř“. Typ „zdola nahoru“ je založený na neformální skupině přátel, kteří se ubírají stejným směrem a postupně mohou dojít až k registrované neziskové organizaci. Nejdůležitější roli v tomto typu hraje spontánní nadšení všech účastníků, jež pomáhá překonávat počáteční problémy. Pro zlepšení profesionality a dlouhodobý úspěch je důležité postupné formální rozdělení rolí a kompetencí. Typ „zvenčí dovnitř“ je založený na profesionalitě a váže se ke strukturované organizaci, která chce spolupráci s dobrovolníkem lépe uspořádat. Jde především o domovy pro seniory a nemocnice. Je zde však riziko nedůvěry ze strany zaměstnanců, kteří se mohou cítit znejistěni, nebo dokonce ohroženi ve svém zaměstnání. Dalším negativním aspektem je pocit, kdy zaměstnanci mohou vnímat dobrovolníka jako zátěž, o kterou se musí, vedle své pracovní náplně, starat.³⁸

---

³⁶ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 23

³⁷ Tamtéž, s. 70

³⁸ Srov. Tamtéž, s. 38

Nejznámější specializované dobrovolnické organizace v České republice jsou Česká národní agentura Mládež, INEX a VOLONTÉ.³⁹ Mezi tyto organizace zařazujeme také dobrovolnická centra. Jejich základní myšlenkou je „propagace a podpora myšlenky dobrovolnictví ve společnosti a spolupráce s neziskovými organizacemi v regionu s cílem zapojení co největšího počtu obyvatel do řešení problémů komunit.“⁴⁰

Dobrovolnická centra podléhají stejně jako dobrovolnické organizace zákonu č 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě, pouze budou-li žádat o akreditaci na Ministerstvu vnitra. O akreditaci mohou žádat jako vysílající organizace, či jako organizace vysílající a přijímající zároveň. V prvním případě zprostředkovávají kontakt přijímající organizace a dobrovolníka, v druhém případě mohou dobrovolníky využívat i pro svoji vlastní potřebu.⁴¹

Dobrovolnické organizace a dobrovolnická centra fungují jako základny, které zájemcům poskytují všechny dostupné informace o dobrovolnictví a zprostředkovávají prvotní kontakt s organizacemi poptávajícími dobrovolnickou službu.⁴² Jejich řízení zajišťují speciálně proškolení koordinátoři, kteří prošli kurzem „Management dobrovolnictví“.⁴³ Celá činnost je tedy, jak je zmíněno v úvodu kapitoly, vedena na profesionální úrovni. To je důležité nejen v průběhu vedení dobrovolníků, ale již při prvním kontaktu se zájemcem o dobrovolnictví, kdy probíhá rozhovor zjišťující jeho motivaci.

Dobrovolnické centrum dále usnadňuje komunikaci mezi přijímající organizací a dobrovolníkem a bere na sebe povinnosti vyplývající ze zákona o dobrovolnické službě.

---

³⁹ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 37

⁴⁰ Tamtéž, s. 100

⁴¹ *Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*

⁴² Srov. Horecký, J. *Dobrovolnictví v sociálních službách*, s. 2

⁴³ Srov. *Www.hest.cz* [online]. [cit. 2010-02-17]. Článek. Dostupné na WWW: <www.hest.cz>

1.4.2 Motivace dobrovolníků

Aby byl dobrovolník pro organizaci opravdovým přínosem, je třeba, aby koordinátor dobrovolníků sledoval jeho motivaci. V případě, že se u něj projeví negativní motivace, je nutná zvýšená obezřetnost ze strany přijímající organizace. Právě zde hraje důležitou roli dobrovolnické centrum, jehož koordinátor provádí prvotní rozhovory se zájemci o dobrovolnictví a zajišťuje supervize stávajících dobrovolníků.

Mezi problematické motivy řadíme přílišný soucit s klientem, který vede až k jeho degradaci, nadměrný zájem dobrovolníka o důvěrné informace týkající se organizace nebo klientů, osamělost dobrovolníka a s tím související touha po přátelství a hlubších vztazích, pocit povinnosti vylučující dobrovolnou vůli k činnosti, pocit méněcennosti a s tím související přání mít kolem sebe někoho, kdo je na tom ještě hůře a touha mít moc nad ostatními lidmi.⁴⁴

Za pozitivní lze považovat 3 druhy motivace, kterými jsou: altruistická motivace, pragmatická motivace a kombinace dvou předchozích.⁴⁵

Altruistická motivace vede člověka k tomu, aby pomáhal druhým lidem bez ohledu na to, jaké mu tato činnost přinese odměny a zásluhy. Taková motivace je organizacemi velmi vítána, jelikož se v praxi projevuje v opravdovém zájmu o klienta a jeho psychosociální pohodu.

Pragmatická motivace stojí na praktických důvodech, které mohou pramenit z osobních cílů dobrovolníka. Dobrovolník je zaměřen na své vlastní cíle a to je zárukou toho, že svou práci bude vykonávat svědomitě. Důležité je, aby se z praktických důvodů nestaly důvody egoistické a především aby se nestaly hybnou silou činnosti dobrovolníka.

Posledním druhem motivace je kombinace dvou předchozích, kdy s ohledem na praktické osobní důvody člověk chce pomáhat ostatním lidem.⁴⁶

Úkolem zkušeného koordinátora dobrovolnického centra je tedy odhalit motivaci zájemce o dobrovolnictví, jelikož tato motivace má velký vliv na to,

---

⁴⁴ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 46

⁴⁵ Srov. Svatoš, V. a kol. *Řízení neziskových organizací*, s. 55

⁴⁶ Srov. Tamtéž, s. 55

s jakým očekáváním zájemce přichází, jaký je jeho postoj k dobrovolnické službě a jak ji bude v budoucnu naplňovat. Zároveň také předurčuje to, jak bude dobrovolník pro organizaci přínosný.

1.4.3 Jak je vymezena činnost dobrovolníka v organizaci

Činnost dobrovolníka je v organizaci vázána ústní dohodou či přímo písemnou smlouvou, která je vyžadována zákonem o dobrovolnické službě v případě, že je organizace akreditována u ministerstva vnitra.⁴⁷

U ústní dohody je pro organizaci i pro dobrovolníka velmi těžké rozhodnout, kam sahá činnost dobrovolníka. Proto většina organizací přechází na písemnou dohodu, jejíž součástí je i kodex dobrovolníka. Zde jsou zaznamenána práva a povinnosti dobrovolníka, jeho kompetence. V kodexu jsou také vysvětlené základní pojmy, jako například mlčenlivost, supervize. Je to jakýsi řád, podle kterého se všichni řídí a při jehož porušení hrozí sankce, popřípadě i ukončení spolupráce.⁴⁸

Výhodou písemné smlouvy s dobrovolníkem je, že přesně a jasně vymezuje všechny činnosti, které bude mít na starosti. Ty jsou v různých případech velmi rozmanité. Variabilitu dobrovolnické činnosti můžeme vysledovat například v České katolické charitě. Dobrovolníci zde pomáhají s ošetrovatelstvím, s osobní asistencí, se sociálně-právním poradenstvím. Dále navštěvují klienty v jejich domácím prostředí, zúčastňují se spolu s nimi různých akcí, podporují je ve vzdělávání, tráví s nimi volný čas například hraním společenských her, výlety do přírody, turistikou a cestami za kulturou. Pomáhají jak s uklízením a údržbou, tak s administrativou.⁴⁹ Možnost uplatnění dobrovolnické činnosti tedy nacházíme v různých odvětvích komplexní psychosociální péče o klienty a přináší s sebou mnohá pozitiva. V následující kapitole se budeme věnovat tomu, o jaká pozitiva se konkrétně jedná.

---

⁴⁷ Srov. Zákon č.198/2002 Sb. o dobrovolnické službě

⁴⁸ Srov. Dokumentace dobrovolnických center a programů. Program Pět P; Dobrovolníci v nemocnicích, s. 5

⁴⁹ Srov. Tošner, J.; Sozanská, O. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích, s. 118

1.5 Přínos dobrovolníků v organizacích

Z výše zmíněného vyplývá, že dobrovolníci mají zvláště v některých organizacích nezastupitelnou roli. Jejich činnost vyplňuje mezery v péči o klienty, a pomáhá tak organizaci zkvalitňovat poskytované služby. Poukazuje na to také očekávatelný vývoj sociálních služeb, kdy již nyní „roste význam dobrovolníků jako pracovníků poskytujících takové služby, které nevyžadují odbornou kvalifikaci.“⁵⁰ Jejich přínos se mimo jiné zrcadlí ve funkcích, které naplňují. Jsou to především čtyři základní funkce: psychologická, inovační, ekonomická a sociálně-integrační.⁵¹

Psychologická funkce zahrnuje dva aspekty – vnější a vnitřní. Vnější aspekt je přínos pro klienta, který si nemusí připadat zbytečně, protože mu nikdo nevěnuje pozornost. Dobrovolník se aktivně zajímá o jeho život, vyslechne ho, když se chce svěřit se svými problémy či splíny, pohovoří s ním o tom, co je nového. Neodmítá ho z důvodu, že na něj nemá čas a dává mu tím najevo, že není svému okolí na obtíž. Buduje s ním přátelský vztah, založený na toleranci a empatii. Dělá mu společnost, tráví s ním volný čas a pomáhá mu tak překonat pocit osamělosti. Vnitřní aspekt je přínos pro samotného dobrovolníka, který si tímto uvědomuje vlastní potřebnost. Má dobrý pocit z toho, že je užitečný a že může pomoci někomu, kdo se nachází ve složité životní situaci, nebo má aktuálně nějaké potíže.⁵²

Inovační funkce spočívá v tom, že dobrovolník organizaci obohacuje zkušenostmi, které za celý svůj život nasbíral v různých oblastech lidské praxe. Může zde využít dovednosti, které se naučil vlastním přičiněním a které souvisí s jeho zálibami či odborností, popřípadě dovednosti, které získal na různých zájmových kurzech a o něž se chce podělit s ostatními. Přináší do organizace tvůrčí nápady, jež ozvláštňují její dosavadní služby a činí je atraktivnějšími pro klienty. Dává organizaci podněty k tomu, jak zlepšit kvalitu poskytovaných služeb. Tím, že sleduje aktuální dění, se pro organizaci může stát studnicí cenných

---

⁵⁰ Matoušek, O. a kol. *Sociální služby*, s. 176

⁵¹ Srov. Nosková, T. *Dobrovolnictví v ČR*, s. 21

⁵² Srov. Tamtéž, s. 21

informací o cílové skupině klientů. Sám dobrovolník se také snaží vyzkoušet si různé činnosti a naučit se něčemu novému. Záleží jen na organizaci, do jaké míry dá dobrovolníkovi prostor pro to, aby mohl realizovat své nápady a podílet se na činnostech spolu s běžnými zaměstnanci.⁵³

Ekonomická funkce v sobě zahrnuje dva protiklady. Na jedné straně dobrovolník vykonává svou činnost bez nároku na finanční ohodnocení, na straně druhé však stojí náklady na to, aby tuto činnost vůbec mohl v organizaci vykonávat. Tím, že se dobrovolník vzdá peněžité odměny organizaci jistě ušetří finanční prostředky. Z tohoto hlediska je pro to pro ni velmi výhodné. Získá pracovníka, který významně přispívá k jejímu chodu a zároveň mu za to nemusí vyplácet žádnou mzdu. Náklady na zajištění dobrovolnické služby však nejsou zanedbatelné. Je potřeba sehnat prostředky na zaškolení dobrovolníka, na jeho vedení, pojištění a další položky spojené s administrativou. S těmito náklady musí počítat každá přijímající organizace, která nevyužívá zprostředkovacích služeb dobrovolnického centra.⁵⁴

V sociálně-integrační funkci dochází k integraci mezi klientem, dobrovolníkem a zaměstnanci organizace, kde dobrovolník vykonává svou službu. Efektem této funkce je stmelení místní komunity, neboť dobrovolníci pocházejí převážně z řad místních obyvatel, a proto se velmi často mezi sebou znají. Dobrovolníci působí v organizaci jako článek propojující klienty a běžné zaměstnance. Zprostředkovávají lepší porozumění přáním a požadavkům obou stran a usnadňují komunikaci mezi nimi. Tímto způsobem přispívají k rozvoji vzájemných vztahů všech zúčastněných a podporují příjemnou atmosféru v organizaci.⁵⁵

Všechny tyto funkce v sobě zahrnují několik důležitých bodů. Ty se týkají především toho, co přítomnost dobrovolníka organizaci přináší. V první řadě zahrnují pohled organizace na přínos dobrovolníka ve vztahu ke klientům – v čem je jim užitečný, jak pomáhá zvyšovat kvalitu poskytovaných služeb a jak

---

⁵³ Srov. Nosková, T. *Dobrovolnictví v ČR*, s. 21

⁵⁴ Srov. Tamtéž, s. 21

⁵⁵ Srov. Tamtéž, s. 21

to následně zvyšuje prestiž organizace. Dalším bodem je přínos dobrovolníka ostatním pracovníkům organizace – zda se vzájemně obohacují, nebo jsou si hrozbou a mají napjaté vztahy. Posledním bodem je přínos dobrovolníka samotné organizaci – zda ji zatěžuje přílišnou administrativou, zda má organizace potíže s legislativou a jaké finance na dobrovolníky vynakládá.

V následující praktické části se budeme těmto bodům věnovat blíže. V rámci kvalitativního výzkumného šetření, prováděného v organizacích využívajících dobrovolnickou službu v Českém Krumlově, budeme sledovat přínos dobrovolníků s ohledem na jejich funkce v těchto okruzích:

- 1) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k péči o klienty.
- 2) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k běžným zaměstnancům.
- 3) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k administrativě, finanční náročnosti a legislativě.

2. Praktická část

2.1 Metodika

V praktické části je popsán výzkum, ve kterém je hodnocen přínos dobrovolníků organizacím, které v Českém Krumlově v současné době využívají dobrovolnickou službu. Hlavním výzkumným cílem je odpovědět na otázku, jak tyto organizace vnímají přítomnost dobrovolníků – v čem je pro ně přínosná a jak se tento přínos v praxi projevuje s ohledem na funkce, které dobrovolníci naplňují.

Samotný výzkum se sestává ze dvou různých šetření, která byla provedena za podpory Dobrovolnického centra Český Krumlov od září roku 2009 do února roku 2010. V prvním z nich byly zmapovány organizace, které v Českém Krumlově využívají dobrovolnickou službu. V těchto organizacích následně proběhlo hlavní výzkumné šetření zjišťující jejich pohled na přínos dobrovolnické služby, kterou využívají.

V následujících kapitolách jsou blíže popsány formy výzkumných šetření a způsob vyhodnocování získaných dat. Jsou zde také představeny jednotlivé organizace, které se výzkumu zúčastnily. Klíčovou částí je prezentace rozhovorů, jejich analýza a závěrečná diskuze, která vyhodnocuje získaná fakta s ohledem na teoretická stanoviska, kterým je věnována kapitola 1.4.3.

2.2 Použitá výzkumná šetření

V rámci výzkumu proběhla celkem dvě šetření. Nejprve proběhlo šetření s cílem zjistit jaké organizace v Českém Krumlově využívají dobrovolnickou službu. Toto šetření bylo provedeno formou obsahové analýzy. Bylo realizováno v září až říjnu 2009. Dne 21. září proběhlo setkání Dobrovolnického centra se všemi poskytovateli sociálních služeb ve městě Český Krumlov, za účelem zjistit, jaké organizace spolupracují s dobrovolníky, popřípadě které z nich mají zájem dobrovolnickou službu v následujících měsících využívat. Na základě

tohoto šetření bylo zjištěno, že ze všech organizací dobrovolnickou službu dosud využívala pouze jedna – Informační centrum mládeže. Další čtyři organizace projeví zájem o zprostředkovací služby Dobrovolnického centra Český Krumlov a v průběhu září a října 2009 získaly své aktivní dobrovolníky.

Výstupem tohoto šetření je, že v současné době dobrovolnickou službu v Českém Krumlově využívá celkem pět organizací, z nichž jedna si ji zajišťuje sama a další čtyři spolupracují s Dobrovolnickým centrem. Těchto pět organizací bylo následně osloveno za účelem realizace hlavního výzkumného šetření, čímž byla zajištěna účast všech organizací využívající dobrovolnickou službu v Českém Krumlově. Hlavní výzkumné šetření tedy přináší ucelený pohled na danou problematiku.

Vzhledem k velikosti vzorku byla zvolena metoda kvalitativního šetření formou polostandardizovaného rozhovoru, která umožňuje hlubší proniknutí do problematiky a snazší porozumění odpovědím respondentů. Výhodou volněji utvářeného dotazování je např. to, že lze jednoduše ověřit, zda respondent otázce správně porozuměl a může mu být nabídnut prostor pro to, aby vyjádřil svůj subjektivní názor.⁵⁶

Sběr dat proběhl přímo v prostorách organizací, které se výzkumu účastnily a byl realizován během února 2010. Všichni dotazovaní byli seznámeni s tím, za jakým účelem je rozhovor realizován a jak bude probíhat. Žádný z respondentů nevyužil možnosti otázky nezodpovědět. Rozhovory směřovaly k vyhodnocení těchto tří předem stanovených okruhů:

- 1) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k péči o klienty.
- 2) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k běžným zaměstnancům.
- 3) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k administrativě, finanční náročnosti a legislativě.

Uvolněná taktika polostandardizovaného rozhovoru dává prostor ke změně formulací otázek a jejich pořadí. Vždy je však nutné dotknout se všech předem stanovených okruhů. V prezentaci rozhovorů jsou uvedeny výpovědi respondentů,

---

⁵⁶ Srov. Hendl, J. *Kvalitativní výzkum*, s. 166

není však použit doslovný přepis odpovědí na otázky, které v rozhovorech zazněly.

2.3 Organizace, které se účastnily rozhovorů

Na základě výsledků získaných v prvním šetření bylo osloveno pět organizací z Českého Krumlova, které využívají dobrovolnickou službu. Patří mezi ně Středisko výchovné péče Spirála, s.r.o.; KoCeRo – Komunitní centrum Romů, o.p.s.; Dům na půl cesty; ICM – Informační centrum pro mládež a Centrum pro zdravotně postižené jihočeského kraje, o.s. Nyní se na tyto organizace konkrétně zaměříme. Stručně je představíme, uvedeme, co nabízejí svým klientům, jak využívají dobrovolnickou službu a s kým byl v těchto organizacích proveden výzkumný rozhovor.

Středisko výchovné péče Spirála, s.r.o. klientům nabízí pedagogicko-psychologické vyšetření, dále rodinnou, skupinovou a individuální terapii, volnočasové aktivity, pobyty pro děti a mládež a poradenství pro rodiče dětí s poruchami chování.⁵⁷ Dobrovolnickou službu využívá pro program Pět P pod názvem „Kamarád v životě“. Jde o případ jeden na jednoho, což znamená, že vybraný dobrovolník se jednou týdně schází s jedním dítětem, které pochází ze sociálně slabé rodiny. Dobrovolník dítěti pomáhá začleňovat se do společnosti, pomáhá mu s učením a společně vytváří různé volnočasové aktivity.⁵⁸ Rozhovor byl realizován se sociální pracovnící, která s dobrovolníky přímo spolupracuje.

Druhou organizací je KoCeRo – Komunitní centrum Romů, o.p.s., které je registrováno jako nízkoprahové zařízení zaměřené na volnočasové aktivity pro děti a mládež, zvláště pak pro romskou menšinu. Mezi služby, které centrum nabízí, patří pomoc při přípravě do školy, doučování, trávení volného času, informační a poradenská činnost.⁵⁹ Dobrovolníky využívá především pro vytváření volnočasových aktivit, jako jsou návštěvy kina, výstav, divadla a také pro doučování a pomoc s přípravou do školy. Dobrovolníci mají možnost

---

⁵⁷ Srov. *Katalog sociálních služeb ve městě Český Krumlov 2008*, s. 28

⁵⁸ Srov. *Interní materiály Dobrovolnického centra Český Krumlov – portfolia organizací*

⁵⁹ Srov. *Katalog sociálních služeb ve městě Český Krumlov 2008*, s. 38

vytvářet zájmové kroužky.⁶⁰ V této organizaci byl proveden rozhovor se sociální pracovnící, která je s dobrovolníky denně v kontaktu.

Další organizací je Dům na půl cesty, který nabízí mladým lidem chráněné bydlení, pomoc při integraci do společnosti a pomoc při prosazování svých práv.⁶¹ Dobrovolnickou službu využívá pro jednotlivé klienty podobným způsobem jako v organizaci Spirála. Jeden dobrovolník se věnuje jednomu klientovi a pomáhá mu snáze se začlenit do společnosti. Jedná se především o dospělé klienty s věkovým rozmezím od osmnácti do šestadvaceti let.⁶² Rozhovor byl proveden s ředitelem organizace, který má s dobrovolníky bohaté zkušenosti.

V pořadí čtvrtou organizací je Centrum pro zdravotně postižené Jihočeského kraje, které klientům nabízí pomoc při uplatňování svých práv, poskytuje sociální a informační poradenství, zajišťuje půjčování a prodej kompenzační pomůcek.⁶³ Dobrovolníci s klienty tráví volný čas, pomáhají jim v domácnosti a na zahradě, povídají si s nimi, předčítají jim knihy a různým způsobem usilují o povzbuzení klienta v jeho tíživé životní situaci.⁶⁴ Zde byl rozhovor realizován s ředitelkou, která činnost dobrovolníků v organizaci sleduje.

Poslední organizací je ICM – Informační centrum pro mládež. Hlavní službou, kterou centrum poskytuje je poradenství a předávání informací z různých oblastí – např. volný čas, vzdělávání, práce, brigády, nadace a granty, mezinárodní a národní organizace, Evropská unie atd. Další služby zahrnují především administrativní pomoc – např. možnost přístupu na internet, kopírování a jiné.⁶⁵ S dobrovolníky spolupracuje převážně v oblasti trávení volného času, dále při prezentacích a vzdělávacích akcích. Dobrovolníci nejvíce pomáhají v klubu „BOUDA“ což je volnočasový nízkoprahový klub pro děti a mládež.⁶⁶ Za tuto organizaci se rozhovoru zúčastnila koordinátora, jež má na starosti zajištění celé dobrovolnické služby, včetně školení, vedení a pojištění dobrovolníků.

---

⁶⁰ Srov. *Interní materiály Dobrovolnického centra Český Krumlov – portfolia organizací*

⁶¹ Srov. *Katalog sociálních služeb ve městě Český Krumlov 2008*, s. 35

⁶² Srov. *Interní materiály Dobrovolnického centra Český Krumlov – portfolia organizací*

⁶³ Srov. *Katalog sociálních služeb ve městě Český Krumlov 2008*, s. 14

⁶⁴ Srov. *Interní materiály Dobrovolnického centra Český Krumlov – portfolia organizací*

⁶⁵ Srov. *Katalog sociálních služeb ve městě Český Krumlov 2008*, s. 20

⁶⁶ Srov. *Interní materiály Dobrovolnického centra Český Krumlov – portfolia organizací*

2.4 Presentace rozhovorů

První rozhovor realizovaný s pracovníkem Střediska výchovné péče Spirála.

1) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k péči o klienty.

Klient vnímá dobrovolníka jako kamaráda, ne jako dospělého člověka, který jenom něco přikazuje či zakazuje. Jejich vztah je tedy postaven na bázi přátelství a to skýtá hned několik výhod. Klient dobrovolníkovi obvykle důvěřuje více než běžným zaměstnancům organizace a dokáže se mu více otevřít. Má možnost vidět nový způsob chování a dobrovolník se mu tak často stává vzorem dobrého člověka. Dobrovolníci mají u klientů vždy kladný ohlas, jsou oblíbení, protože se chovají méně formálně a mají ke klientům blíže. Významným pozitivem je také to, že dobrovolník usnadňuje komunikaci mezi klientem a organizací a pokouší se sladit požadavky organizace s přáním klienta.

2) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k běžným zaměstnancům.

Ve vztahu mezi personálem organizace a dobrovolníkem nevznikají žádné konkurenční bariéry. Běžní zaměstnanci dobrovolníka chápou jako pomocnou ruku pro činnost, na kterou již sami nemají čas – např. vymýšlení různých zábavných programů, soutěží a tvořivých činností, které nejsou organizovány pouze pro jednotlivce, ale pro skupinu všech klientů. Spolupracovníci se snaží navodit příjemné prostředí tak, aby se u nich dobrovolník cítil příjemně, neboť i pro ně samotné je činnost dobrovolníka v organizaci obohacující a přínosná. Díky dobrovolníkům mohou pracovníci organizace přesněji sledovat vývoj klientů a rozvoj jejich schopností a dovedností.

3) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k administrativě, finanční náročnosti a legislativě.

Pro organizaci není dobrovolnictví zatěžující ze strany administrativní ani finanční, protože to vše za ni vykonává Dobrovolnické centrum, které ji zprostředkovává dobrovolnickou službu. K právní legislativě se organizace

nemůže vyjádřit, neboť nepocituje potřebu zjišťovat zákonem dané podmínky pro práci s dobrovolníky.

Druhý rozhovor realizovaný s pracovníkem Komunitního centra Romů.

1) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k péči o klienty.

Dobrovolníci mají u klientů dobrou odezvu, bývají velmi oblíbení a jejich činnost je vítána. Dětský klient se s dobrovolníkem učí spolupracovat, což je pro něj přínosné. Samotný dobrovolník zkvalitňuje péči o klienta například tím, že do organizace přináší nové nápady a podněty k realizaci různých kroužků a zájmových činností. Tyto aktivity vznikají a probíhají zejména pod vedením dobrovolníků. Bez nich by spektrum nabízených činností nebylo tak pestré. Velmi záleží na osobnosti dobrovolníka, na jeho tvořivosti a vůli aktivně se zapojit.

2) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k běžným zaměstnancům.

Spolupracovníci vnímají dobrovolníky jako nesmírné obohacení a důležitou pomocnou jednotku v běžném chodu organizace. Vyžadují od nich vzájemnou spolupráci a jasné rozlišení kompetencí – s klienty smí dělat pouze to, na čem se společně dohodnou a musí přitom zachovávat vedoucí pozici pracovníků organizace. Dobrovolnická činnost ostatním pracovníkům umožňuje intenzivněji se věnovat své práci, protože na ni mají více času a tím pádem ji mohou dělat kvalitněji.

3) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k administrativě, finanční náročnosti a legislativě.

Právní legislativu organizace nezná. V tomto ohledu se spoléhá na Dobrovolnické centrum, které dobrovolníky dodává, proškoluje a stará se také o veškerou administrativu. Pro organizaci je prioritní zákon 108/2006 Sb.

Třetí rozhovor realizovaný s pracovníkem Domu na půl cesty.

1) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k péči o klienty.

Klient chápe dobrovolníka jako vzor a záleží na konkrétním dobrovolníkovi, zda to bude v kladném či v záporném slova smyslu. Pro klienta je

dobrovolníková přítomnost vždy obohacující, přináší mu jiný pohled na život a na společnost kolem něj. Ke zkvalitnění péče o klienta dobrovolník přispívá především tím, že mu dává zpětnou vazbu jako sobě rovnému. Dobrovolníci mají také nezaujatý pohled zvenčí a mohou poukazovat na věci, které by se mohly v rámci poskytování sociálních služeb zlepšit.

2) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k běžným zaměstnancům.

Pracovníci organizace dobrovolníky rozhodně nevnímají jako konkurenci. Spíše je vnímají jako lidi, kteří jim mají co nabídnout, protože přichází s něčím novým. Jsou pro ně jakýmsi životabudičem, pomáhají jim vytvářet dobré pracovní podmínky a odlehčují atmosféru na pracovišti. Dobrovolníci pracovníkům šetří čas a ti se tak mohou intenzivněji věnovat záležitostem, na které by běžně tolik času neměli.

3) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k administrativě, finanční náročnosti a legislativě.

Právní legislativu organizace hlouběji nestudovala, jelikož má smlouvu s Dobrovolnickým centrem a v tomto ohledu na něj spoléhá. V případě administrativy zátěž nepocítuje. Dobrovolnická služba pro ni není finančně náročná, naopak šetří její finanční prostředky.

Čtvrtý rozhovor realizovaný s pracovníkem Centra pro zdravotně postižené Jihočeského kraje.

1) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k péči o klienty.

Dobrovolník má na klienta pozitivní vliv a tím pádem je i odezva ze strany klienta kladná. Ke zkvalitnění péče o klienta přispívá dobrovolník svojí činností zejména v oblasti psychické podpory. Klient se mu může svěřit se svými problémy a obavami, nebo si s ním jen popovídat, aby se necítil sám. Tráví s ním volný čas a seznamuje ho se svými zájmy. Tato péče je z časových důvodů často nad rámec toho, co stihnou běžní pracovníci a proto ji zastávají především dobrovolníci.

2) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k běžným zaměstnancům.

Pracovníci chápou dobrovolníky jako pomocníky, kteří jim usnadňují jejich práci a vytváří tak dobré pracovní podmínky. Díky dobrovolníkům mají zaměstnanci více času na nové klienty. Činnost dobrovolníků je pro ostatní pracovníky obohacující zejména v tom, že přinášejí do organizace nové nápady a zároveň svým chováním a energií ovlivňují ostatní spolupracovníky.

3) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k administrativě, finanční náročnosti a legislativě.

Se zákonem o dobrovolnické službě není organizace seznámena, odkazuje na Dobrovolnické centrum, se kterým má sepsanou smlouvu. Proto také nepociťuje žádnou administrativní ani finanční zátěž. Díky dobrovolníkům se jí naopak daří ušetřit některé finanční prostředky.

Pátý rozhovor realizovaný s pracovníkem Informačního centra pro mládež.

1) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k péči o klienty.

Klienti dobrovolníky přijímají velmi dobře, neboť jsou v jejich věkové kategorii a mají tak větší pochopení pro jejich názory, než ostatní pracovníci organizace. Dobrovolníci významně přispívají ke zkvalitnění péče o klienty tím, že ostatním pracovníkům dávají podněty ke zpracování takových informací, které jsou cílovou skupinou klientů opravdu žádané a vyhledávané. Výhodou dobrovolníků je, že jsou často stejně staří jako klienti a navíc pocházejí z podobného sociálního prostředí – mohou tedy efektivně mapovat zájmy klientů.

2) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k běžným zaměstnancům.

Spolupracovníci s dobrovolníky vytvářejí přátelské vztahy, které jsou založeny na vzájemné důvěře, tykání, naslouchání a hledání kompromisů jak realizovat jednotlivé nápady dobrovolníků. Spolupracovníci se snaží vytvořit co nejlepší podmínky pro to, aby se tyto nápady mohly plně realizovat a dávají jim volný prostor pro sebeuplatnění. Dobrovolníky nepociťují jako zátěž, spíše je vnímají jako nový zdroj informací, který je může obohatit.

3) Přínos dobrovolníka organizaci ve vztahu k administrativě, finanční náročnosti a legislativě.

Se zákonem je organizace seznámena a jeho užitečnost vidí v tom, že je v něm právně ošetřen pojem dobrovolník a dobrovolnická služba. Je to oficiálně platné stanovisko, které usnadňuje a do jisté míry také obhajuje využívání dobrovolnické služby v organizacích. Nedostatek tohoto zákona spočívá dle organizace v tom, že ukládá zodpovědnost oběma stranám – jak dobrovolníkovi, tak organizaci, kterou tato zodpovědnost omezuje. Dobrovolnickou službu organizace nepocituje jako finančně zatěžující, jelikož finanční prostředky s ní spojené zahrnuje do žádostí na dotace, které každoročně vypisuje. Za nejvíce zatěžující prvek organizace považuje administrativu, která se se zajištěním dobrovolnické činnosti pojí.

2.5 Shrnutí rozhovorů

V této kapitole uvedeme celkové shrnutí zkoumaných okruhů.

V prvním okruhu jsme se zaměřili na to, jak organizace pohlíží na přínos dobrovolníka ve vztahu k péči o klienty. Všichni respondenti odpověděli, že přítomnost dobrovolníka je v jejich organizaci velice vítaná a obohacující. Klient s ním snadněji navazuje přátelský vztah založený na vzájemné důvěře a porozumění. Dobrovolník má proto ve vztahu ke klientovi výhodnější pozici než běžný zaměstnanec. Může ho lépe motivovat k různým činnostem, podporovat ho ve zdokonalování vlastních schopností a dovedností, v rozvíjení jeho světonázorů a v zapojování se do společnosti. Často se mu stává vzorem a v různých situacích mu jde příkladem – záleží však na samotném dobrovolníkovi zda kladným, či záporným. Dobrovolník přispívá ke zkvalitnění péče o klienta tím, že do organizace vnáší novou energii a mnoho nápadů, které zvyšují úroveň poskytovaných služeb. Běžným pracovníkům také ušetří čas, který by strávili například přípravou různých programů a který v tomto případě mohou věnovat samotné péči o klienta.

Druhý okruh byl zaměřen na přínos dobrovolníka běžným zaměstnancům organizace. Dle respondentů tito pracovníci dobrovolníky nepovažují

za konkurenty, spíše je vnímají jako pomocnou ruku. Jejich přínos vidí především v tom, že jim výrazně šetří čas, který tak mohou využít daleko efektivněji. Věnují ho vymýšlení a přípravě nových programů pro klienty jako je např. oslava dne dětí, turnaj ve stolním fotbale apod. Dobrovolníci vnášejí do kolektivu pracovníků chuť do práce a přinášejí zajímavé nápady, které jejich činnost ozvláštňují. Přinášejí informace o plánovaných akcích, vymýšlejí nové hry do kterých se mohou všichni zapojit. Jako příklad nám může posloužit plakát se „smajlíkem“, který vytvořili dobrovolníci v Domě na půl cesty a na kterém je napsáno jejich heslo: „Je důležité denně se smát!“. Do atmosféry na pracovišti vnášejí svěžest a povzbuzení. Dobrovolníci pracovníkům také nabízejí pohled „zvenčí“ a mohou tak poukazovat na různé nedostatky a na to, co by se mohlo zlepšit. Mezi pracovníky a dobrovolníky vznikají vztahy založené na vzájemném respektu, kdy jsou jasně odlišeny kompetence obou stran. To napomáhá především tomu, že si snáze rozdělí práci a zároveň ví, na koho se mohou obrátit s prosbou o pomoc. Společně se snaží vytvořit příjemné prostředí pro vzájemnou spolupráci a prostor pro uplatnění svých znalostí, zkušeností a dovedností.

Poslední okruh se týká přínosu samotné organizaci. V tomto okruhu se ukázaly rozdíly mezi organizacemi, které využívají dobrovolnickou službu prostřednictvím Dobrovolnického centra a mezi organizací, která si ji zajišťuje sama. Všichni respondenti, jejichž organizace využívají služeb tohoto centra, odpověděli, že dobrovolníci pro jejich organizaci neznamenaají finanční ani administrativní zátěž. Po ekonomické stránce je jim činnost dobrovolníků dokonce schopna ušetřit některé finanční prostředky, což jim umožní investovat do rozvoje organizace či do různých drobnějších projektů, které by se jinak pravděpodobně neuskutečnily – např. zakoupení společenských her, organizace výletů do přírody a za kulturou. Pracovníci těchto organizací nemají potřebu znalosti právní legislativy, protože ji spolu s administrativou a financemi zajišťuje Dobrovolnické centrum. Organizace, která jeho služeb nevyužívá, nepociťuje zvláštní finanční náročnost dobrovolnické služby, ale poukazuje na velkou administrativní zátěž. Má právní legislativu a oceňuje správnost zákona

o dobrovolnické službě v tom, že právně zaštiťuje dobrovolnictví. Za jeho nedostatek považuje oboustrannou zodpovědnost dobrovolníka a organizace.

Respondenti ze všech organizací se shodli na tom, že přítomnost dobrovolníků v jejich organizacích znamená jednoznačně pozitivní přínos ve všech třech okruzích, které byly zkoumány. S dobrovolníky mají dobré zkušenosti a jejich činnost vnímají jako oboustranně prospěšnou.

2.6 Diskuse

V rozhovorech se potvrdil přínos dobrovolníka v organizacích využívajících dobrovolnickou službu, s ohledem na jeho čtyři funkce, které jsou blíže popsány v kapitole 1.4.3.

Nejprve se budeme zabývat tím, jak bylo v rozhovorech hodnoceno naplňování psychologické funkce dobrovolníka. Jak jsme již zmínili, tato funkce obsahuje dva aspekty – vnější a vnitřní.⁶⁷ Pro potřeby této práce jsme se v rozhovorech věnovali především aspektu vnějšímu, tzn. tomu, jak dobrovolník přispívá k psychické pohodě a vyrovnanosti klienta. Z rozhovorů je patrné, že dobrovolník má na klienta dobrý vliv, vytváří spolu přátelský vztah a vzájemně si důvěřují. Klient má možnost se dobrovolníkovi svěřit s různými problémy a obavami a dobrovolník ho s pochopením vyslechne. V důsledku výše zmíněného se zlepšují psychosociální podmínky klienta. Zároveň se tak naplňuje také aspekt vnitřní – dobrovolník má pocit vlastní užitečnosti, který ho motivuje k další činnosti. Dá se předpokládat, že je to pro něj velkou odměnou za vykonanou službu. Pro hlubší zkoumání této konkrétní problematiky by bylo vhodné provést rozhovory přímo se samotnými dobrovolníky a také s klienty, protože informace, které jsme v tomto směru získali, byly zprostředkovány zaměstnanci dotazovaných organizací. Může to být podnětem pro další výzkum, který tuto oblast prověří přesněji.

V rozhovorech jsme se dále dotkli tématu inovace, kterou dobrovolníci do organizací vnášejí – jak se v praxi projevuje a jak je přijímána běžnými

---

⁶⁷ Srov. Nosková, T. *Dobrovolnictví v ČR*, s. 21

zaměstnanci. Zda dobrovolník do organizace přináší nové nápady, realizuje se v různých tvořivých činnostech a zda má možnost využít své zkušenosti a dovednosti.⁶⁸ Všechny dotazované organizace vnímají v tomto ohledu dobrovolnickou službu pozitivně, protože pomáhá rozšiřovat a zkvalitňovat poskytované služby. Také má příznivý vliv na ostatní pracovníky organizace. Dobrovolníci je obohacují tím, že je seznamují s novými přístupy k péči o klienty, dělí se s nimi o své zkušenosti z různých oborů lidské činnosti, vnáší mezi ně dobrou náladu a chuť do práce. Dobrovolník se pro organizaci stává cenným zdrojem informací např. v oblasti mapování zájmů klientů. Zároveň ji vidí z jiného pohledu než běžní zaměstnanci a může ji také jinak zhodnotit např. tím, že poukáže na drobné nedostatky, které brání jejímu rozvoji a jejichž odstranění může v důsledku znamenat zlepšení chodu celé organizace. Z výše zmíněného vyplývá, že běžní zaměstnanci, včetně vedení organizace, dobrovolníky oceňují jako vítané oživení jejich práce.

Dalším důležitým hlediskem je ekonomická situace organizace. V teoretické části jsme nastínili, že dobrovolník sice vykonává svoji dobrovolnickou činnost zadarmo a organizaci tak ušetří finanční prostředky, ale náklady na jeho činnost nejsou zanedbatelné.⁶⁹ Tuto tezi však rozhovory vyvrátily. Respondenti jednotlivých organizací nepotvrdili to, že by náklady na zajištění dobrovolnické služby byly pro organizaci zásadně nezvladatelné. Tuto finanční zátěž na sebe smluvně přebírá Dobrovolnické centrum, které je zprostředkovatelem dobrovolnické služby ve čtyřech dotazovaných organizacích. Proto organizace nehodnotí dobrovolnictví jako finančně náročné, s jeho pomocí naopak mnohé prostředky ušetří a mohou je využít jinak. Finanční zátěž se nepotvrdila ani u poslední organizace, která s Dobrovolnickým centrem prozatím nespolupracuje, jelikož s financováním dobrovolníků dopředu počítá a každý rok tuto položku zahrnuje do žádostí o dotace. Přesto z rozhovoru vyplynulo, že by tato organizace v blízké době s Dobrovolnickým centrem ráda navázala spolupráci, především kvůli administrativě, kterou vnímá jako nejvíce zatěžující.

---

⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 21

⁶⁹ Srov. Somrová, L., Klégrová, A. *Dobrovolnictví*, s. 11

Poslední funkce, která nás zajímala, je zaměřena na sociálně-interakční vztahy a to zejména na vztahy mezi klientem, dobrovolníkem a zaměstnanci organizace. Efektem této funkce je stmelení místní komunity, neboť dobrovolníci často pocházejí z řad místního obyvatelstva.⁷⁰ V rozhovorech se potvrdilo, že dobrovolníci jsou vesměs ve stejné věkové kategorii jako klienti a mají tak větší pochopení pro jejich názory, než ostatní pracovníci organizace. Mnohdy jsou také z podobného sociálního prostředí a to jim pomáhá rozvíjet své vztahy a pěstovat kontakt s okolní společností. Dobrovolníci vytváří přátelské vztahy nejen s klienty, ale také s ostatními pracovníky organizace. Jsou založeny na důvěře, naslouchání, respektu, jasném rozlišení kompetencí a hledání kompromisů jak realizovat jednotlivé nápady, které obohacují všechny strany. To všechno vyplynulo z rozhovorů realizovaných se zaměstnanci organizace. Bylo by zajímavé sledovat zda by se jejich názor shodoval s pohledem dobrovolníků.

Závěrem je na místě uvést, že zaměstnanci dotazovaných organizací se nezdřáhali mluvit o dobrovolnictví a o tom, jak je obohacuje, či naopak. K dobrovolnické službě měli spíše kladný postoj, protože v ní viděli rozvíjení a zkvalitnění sociálních služeb. Organizace dosud neměli s dobrovolníky žádné špatné zkušenosti, což může být důsledek toho, že dobrovolnickou službu některé z nich využívají zatím jen krátce. Vyšlo najevo, že organizace, které spolupracují s Dobrovolnickým centrem Český Krumlov mají se zajištěním dobrovolnické služby méně starostí.

---

⁷⁰ Srov. Nosková, T. *Dobrovolnictví v ČR*, s. 21

Závěr

Bakalářská práce „Dobrovolníci a jejich přítomnost v organizacích využívajících dobrovolnickou službu v Českém Krumlově“ se zabývá otázkou, jak vnímají organizace, jež využívají dobrovolnickou službu, přítomnost dobrovolníka. V čem je pro ně konkrétně přínosná, jaký má vliv na péči o klienty a zkvalitnění poskytovaných služeb. Je zde pospán vývoj právní legislativy o dobrovolnictví a to, jaký má dopad na jeho využívání v praxi.

Dobrovolnictví a s ním související právní legislativu jsem se snažil představit pomocí odborné literatury, aktuálních článků, dokumentací a renomovaných webových stránek. Využil jsem také svých vlastních zkušeností, které jsem nasbíral jako koordinátor Dobrovolnického centra Český Krumlov.

Snažil jsem se ukázat, že dobrovolnictví v organizacích, které poskytují sociální služby, je velice důležité a pro všechny přítomné obohacující. Pokud chceme, aby se naše společnost vyvíjela směrem k ohleduplnosti k potřebným, tak se dobrovolnická služba musí stát přirozenou součástí lidské společnosti. Chceme-li, aby dobrovolnickou službu lidé přijali do všedního života, musíme ji také podporovat, propagovat ji na veřejnosti a vytvořit podmínky pro to, aby se mohla bez problémů rozvíjet.

Touto prací jsem chtěl poukázat na to, že dobrovolnická služba je v praxi velmi přínosná nejen pro uživatele sociálních služeb, ale také pro samotné organizace, které ji využívají.

Práce je určena čtenářům z řad odborníků i laické veřejnosti. Může být inspirací pro organizace, které se rozhodují, zda mají s dobrovolníky spolupracovat, protože zde naleznou konkrétní poznatky a zkušenosti z praxe. Také se může stát povzbuzením a oceněním pro českokrumlovské dobrovolníky, jejichž činnost je v této práci hodnocena.

Seznam použité literatury

1. *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*, Praha: Česká biskupská společnost, 1996. ISBN 80-8510-11-5
2. *Dobrovolníci, vzdělávání a výchova ve škole i mimo školu. Sborník konference Kroměříž město památek UNESCO 17. a 18. května 2004*. Praha: Klub UNESCO Kroměříž; HESTIA – Národní dobrovolnické centrum Praha; Česká rada dětí a mládeže, 2004. ISBN neuvedeno.
3. *Dokumentace dobrovolnických center a programů. Program Pět P; Dobrovolníci v nemocnicích*. Praha: HESTIA, 2005. ISBN neuvedeno.
4. FRIČ, P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice. Výsledky výzkumu NROS a AGNES*. Praha: NROS a AGNES, 2001. ISBN 80-902633-7-2.
5. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2
6. HORECKÝ, J. *Dobrovolnictví v sociálních službách*. Praha, 2009. Prezentace. ISBN neuvedeno.
7. *Interní materiály Dobrovolnického centra Český Krumlov – portfolia organizací*. Český Krumlov: Dobrovolnické centrum, 2009. ISBN neuvedeno
8. JEŽEK, J. *Gabriel ve škole. Projekt na podporu dobrovolnictví mladých lidí*. Praha: AGNES, 2001. ISBN 80-902633-8-0.
9. JIRÁNEK, R. *Zákon o dobrovolnické službě – zhodnocení jeho dosavadní aplikace*. In ZAJÍC, J. *Dobrovolníci, vzdělávání a výchova ve škole i mimo*

- školu. Sborník konference Kroměříž, 17. a 18. května 2004.* 1. vyd. Praha: Klub UNESCO Kroměříž; HESTIA – Národní dobrovolnické centrum Praha; Česká rada dětí a mládeže, 2004. s. 14-20. ISBN neuvedeno.
10. *Katalog sociálních služeb ve městě Český Krumlov 2008.* Český Krumlov, 2008. 62 s. Dostupné na WWW: <www.komunitniplan.krumlov.cz>. ISBN neuvedeno
11. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální služby*, Praha: Portál, 2007. ISBN: 978-80-7367-310-9
12. NOSKOVÁ, T. *DOBROVOLNICTVÍ V ČR.* České Budějovice, 2008. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích Teologická fakulta Katedra církevního a civilního práva. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D. ISBN neuvedeno.
13. *Průvodce dobrovolnictvím pro neziskové organizace.* Praha: HESTIA, 2003. ISBN neuvedeno.
14. SOMROVÁ, L., KLÉGROVÁ, A. *Dobrovolnictví.* Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-68-7.
15. SOZANSKÁ, O. *Práce s dobrovolníky v neziskové organizaci.* In *Řízení lidských zdrojů.* 1. vyd. Praha: Agnes, 1999. s. 115. ISBN 80-902633-4-8.
16. SVATOŠ, V., et al. *Motivace a spolupráce.* In *Řízení neziskových organizací.* 1. vyd. Praha: Nadace Lotos, 1996. s. 53 – 56. ISBN neuvedeno.
17. *Manifesto for volunteering in Europe 2003.* Brusel: The European volunteer centre (CEV), 2003. 20 s. Dostupné na WWW: <www.cev.be>. ISBN neuvedeno.

18. TOŠNER, J.; SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 152 s. ISBN 80-7178-514-8.

Elektronické zdroje

1. *Historie dobrovolnictví*. [online]. [cit. 2009-18-12]. Dostupné na WWW: <http://www.dobrovolnik.cz/d_hist.shtml>. ISBN nevedeno.
2. *Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách*. [online]. [cit. 2010-3-3]. Dostupné na WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb06108&cd=76&typ=r>>. ISBN nevedeno.
3. *Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě*. [online]. [cit. 2010-3-3]. Dostupné na WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb02198&cd=76&typ=r>>. ISBN nevedeno.
4. *Www.hest.cz* [online]. [cit. 2010-02-17]. Článek. Dostupné na WWW: <www.hest.cz>. ISBN nevedeno.
5. E-mail na adresu dobrovolnictvi@krumlov.cz od pracovnice ministerstva vnitra Ing. Hana Frýdlová, Odbor prevence kriminality, ze dne 21.9.2009. (viz. příloha č. I).

Seznam příloh

- I. Připomínky k návrhu zákona o dobrovolnictví a dobrovolnické službě.

Přílohy

Příloha č. I.

Připomínky k návrhu zákona o dobrovolnictví a dobrovolnické službě

Důvodová zpráva

Ve smyslu usnesení vlády č. 34 ze dne 16. ledna 2008, jímž byl schválen Plán legislativních prací vlády na rok 2008, předkládá Ministerstvo vnitra komplexní změnu zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), který se nahrazuje zákonem novým, a to Zákonem o dobrovolnictví a dobrovolnické službě. Předložení vládě ČR je plánováno do 31. prosince 2009, a to s ohledem na skutečnost, že se práce na přípravě výše uvedeného návrhu zákona oproti předpokladu zkomplikovaly.

Nabytí účinnosti zákona o dobrovolnictví a dobrovolnické službě je navrhováno k 1. lednu 2011. Tato skutečnost je schválena usnesením vlády č. 116 ze dne 26. ledna 2009 ke zprávě o plnění úkolů uložených vládou s termínem plnění od 1. prosince do 31. prosince 2008. Ministr vnitra požádal předsedu vlády o posunutí termínu předložení zákona vládě na 30. listopadu 2010 z důvodu předkládání zcela nového zákona, který má výrazný dopad na širokou veřejnost, nestátní neziskové organizace, veřejnou správu a významně se dotýká kompetencí více resortů.

I. Obecná část

Dobrovolnictví má v České republice dlouholetou tradici. Kořeny dobrovolnictví sahají do 19. století do doby národního obrození a následně

samostatného Československého státu, kdy dobrovolné organizace a spolky významně ovlivnily sociokulturní úroveň nově vzniklého státního útvaru.

Slibný vývoj dobrovolnictví byl přerušen německou okupací. Následně po válce společně s obnovováním demokracie došlo také ke krátkému období revitalizace občanského sdružování a organizované dobročinnosti.

Uchopení moci komunistickou stranou v roce 1948 však znovu znamenalo nastolení totalitního politického systému, který znamenal konec tradice dobrovolné práce na následujících 40 let.

Hluboké ekonomické, politické a sociální změny, ke kterým došlo po pádu totalitního režimu koncem roku 1989, postupně významně ovlivnily všechny oblasti života společnosti, oblast dobrovolnictví nevyjímaje.

Nejen na podkladě níže zmíněné rezoluce Valného shromáždění OSN č. 52/17 ze dne 20. listopadu 1997, ale i na podkladě výše naznačených politických a zejména navazujících právních změn bylo rozhodnuto o legislativním ukotvení dobrovolnictví v českém právním řádu.

Prvním významným legislativním krokem v této oblasti bylo zavedení problematiky dobrovolnictví v jeho užším vymezení do českého právního řádu a to zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2003. Platná právní úprava, i když se v praxi do značné míry osvědčila, vyžaduje provedení určitých úprav zásadního charakteru, jejichž potřeba vyplynula z dosavadní aplikace zákona v praxi. Proto je přistoupeno k vytvoření nového zákona namísto původně plánované novely zákona.

Zhodnocení platného právního stavu a důvody nové legislativní úpravy

Důvodem zpracování nového zákona je společenská potřeba právní úpravy, která by se týkala dobrovolnictví v celé jeho šíři a byla tak vyjádřena

podpora všem možným formám dobrovolnické činnosti. Cílem změny zákona je také ukotvení obecně využitelného pojmu dobrovolnictví v rámci právního řádu České republiky.

V současném právním řádu je řešena dosud platným zákonem o dobrovolnické službě pouze dobrovolnická služba, tj. zákon se v současné podobě vztahuje pouze na dobrovolnictví vykonávané organizacemi, které mají akreditovaný program či projekt dle požadavků kladených na ně zákonem o dobrovolnické službě a spadají tak tzv. pod akreditovaný režim. Na organizace, které nejsou zmíněny v taxativním výčtu zákona, jako organizace, které mohou být vysílajícím subjektem a nemohou tak požádat o akreditaci, anebo na organizace, které o akreditaci z různých důvodů žádat nechtějí, ačkoliv jim to zákon umožňuje, se zákon o dobrovolnické službě v současné podobě nevztahuje. Jedná se o velký počet dobrovolníků a organizací, kterým není žádným způsobem v současném právním řádu výslovně deklarováno uznání jejich velmi prospěšné činnosti, neexistuje ani základní právní vymezení terminologie ani vzájemných vztahů subjektů působících v dobrovolnictví.

Nový zákon o dobrovolnictví a dobrovolnické službě bude komplexní úpravou problematiky dobrovolnictví, přičemž zákon se bude nově dělit v Části první na Hlavu I a Hlavu II. Hlava I, nazvaná „Dobrovolnictví“, je věnována všem formám dobrovolnické činnosti a organizacím, jenž se dobrovolnictvím zabývají. Hlava II, nazvaná „Dobrovolnická služba“, se bude týkat pouze organizací, které se zabývají dobrovolnickou činností a získaly pro tuto činnost akreditaci Ministerstva vnitra. Hlava II je speciální vůči Hlavě I.

Navržená nová Hlava I reflektuje usnesení vlády č. 611/2007 ke Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013 a vyjadřuje uznání i organizacím, které se zabývají dobrovolnictvím a jsou založeny na členském principu, stejně tak jako dobrovolnictví, jenž je vykonáváno v rámci Evropské dobrovolné služby, v rámci Českého červeného kříže nebo spolků dobrovolných hasičů apod., a nedopadá na ně tedy ani současně platný zákon o dobrovolnické službě ani nově navržená Hlava II zákona.

Zásadním důvodem pro vznik nové legislativní úpravy vychází z nedostatků stávající právní úpravy. Platný zákon zahrnuje pouze část dobrovolnictví podporované státem, uvádí tak ve zmatek odbornou i laickou veřejnost, která zákon považuje za určující právní normu veškerého dobrovolnictví a často dochází k mylné interpretaci zákona. Platný zákon se jeví jako nepřehledný, matoucí a logicky neprovázaný. Povinnosti kladené vysílajícím subjektům jsou neuspořádané, rozptýlené v mnoha paragrafech. Z hlediska správního orgánu zákon nedostatečně upravuje dosah jeho pravomocí při realizaci správních kontrol a samotného udělování akreditací pro oblast dobrovolnické služby. Řešení spočívající v úpravě stávající právní normy formou novelizace se jeví jako nerealizovatelné vzhledem ke zcela odlišné koncepci a velkému počtu nutných změn vyplývajících z výše uvedených důvodů. Proto bylo přistoupeno k řešení nedostatků formou zcela nového právního předpisu, jenž by odpovídal požadavkům vyplývajícím ze zkušeností s dosavadní aplikací zákona.

Mezi hlavní body, kterými se zákon o dobrovolnictví a dobrovolnické službě liší od dosud platného zákona o dobrovolnické službě můžeme řadit: srozumitelná, logicky provázaná právní norma s jasnou strukturou s předpokladem efektivnější aplikace.

Předložený návrh zákona, stejně jako zákon o dobrovolnické službě, reaguje na skutečnost, že ve společnosti existují na jedné straně skupiny lidí, kteří v zájmu vytvoření rovných příležitostí potřebují pomoc jiných, nebo se ocitají v krizových situacích vlivem vnějších příčin a na druhé straně existují lidé, kteří podle svých schopností a možností, vedeni pocitem solidarity, jsou ochotni jim nezištně tuto pomoc poskytnout. Toto vědomí solidarity a humanitární pohled na svět je základním prvkem dobrovolnictví; jeho součástí je i starost o životní prostředí, v němž lidé žijí, včetně kulturního dědictví, jež příroda a lidé v minulosti vytvořili. S rozvíjením styků se zahraničím dochází zejména v posledních letech k zapojování českých dobrovolníků do činnosti organizací působících v zahraničí a k organizovanému působení zahraničních dobrovolníků v České republice.

Je zřejmé, že stát a územní samosprávné celky (prostřednictvím orgánů státu a územních samosprávných celků a jejich organizačních složek) mají nezastupitelnou úlohu podílet se na vytváření přijatelných sociálních podmínek všech obyvatel, na jejich ochraně před haváriemi a následky přírodních a humanitárních katastrof, na zajištění zdravého vývoje mladé generace, jakož i na ochraně přírodního prostředí a péči o kulturní dědictví. Úkolem dobrovolnictví není tyto a podobné funkce orgánů veřejné správy nahrazovat, ale může je vhodně doplňovat a může působit i v oblastech, kde tak stát a územní samosprávné celky činit objektivně nemohou. Příkladem může být doplňování institutu veřejné služby a dobrovolnické služby, jejichž prostřednictvím dochází k zachování pracovních návyků u osob pobírajících dávky v hmotné nouzi. Se zvyšující se nezaměstnaností v České republice je výkon dobrovolnických aktivit důležitou formou získávání nových kompetencí pro integraci a lepší uplatnění na pracovním trhu.

Činnost dobrovolníků při výkonu dobrovolnické služby je jejich soukromou činností vykonávanou bez nároku na odměnu na základě jejich svobodného rozhodnutí. Zároveň však je činností společensky prospěšnou a z tohoto důvodu je úkolem státu vytvořit předpoklady pro její rozvoj. Zákon tím, že nově definuje základní pojmy a vztahy související s dobrovolnictvím, nepřímo upozorňuje na možnost vzájemného vymezení práv a povinností. To je důležité pro nastavení základní míry ochrany jak dobrovolníka, tak příjemce dobrovolnické pomoci. Jedná se např. o vzájemnou dohodu na náhradu výdajů vzniklých v souvislosti s výkonem dobrovolnictví, smluvně vymezená práva a povinnosti zúčastněných osob.

Významná úloha přísluší i nestátním neziskovým organizacím, které jsou způsobilé zajistit řádný výběr dobrovolníků, jejich přípravu a proškolení před vysláním k výkonu dobrovolnické služby a řádný výkon dobrovolnické služby, včetně hodnocení dobrovolníků a zajištění ochrany jejich práv.

Zhodnocení souladu navrhované úpravy s právem Evropských společenství

V závazných dokumentech práva Evropských společenství problematiku dobrovolnictví, konkrétně program Evropské Unie „European Voluntary Service“, upravuje Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1719/2006/ES z 15. listopadu 2006, jenž je ve vztahu k zákonu o dobrovolnictví a dobrovolnické službě zvláštním právním předpisem.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami

Na tomto úseku není Česká republika vázána žádnou mezinárodní smlouvou.

Významnou podporu dobrovolnictví však poskytuje Organizace spojených národů (OSN), jak o tom svědčí rezoluce Valného shromáždění OSN č. 52/17 ze dne 18. ledna 1998, kterou byl rok 2001 vyhlášen Mezinárodním rokem dobrovolníků, a jejímž spoluautorem je i Česká republika. Z této rezoluce vyplývá kromě jiného ocenění významu dobrovolnictví pro rozvoj společnosti a výzva pro členské státy OSN ke zlepšení právních a organizačních podmínek pro výkon dobrovolnické služby. Navržená právní úprava je srovnatelná s podmínkami dobrovolnictví stanovenými různými právními nástroji ve vyspělých demokratických státech.

Významnou podporu dobrovolnictví v mezinárodně-právním kontextu tvoří společné rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1098/2008/ES o vyhlášení roku 2010 jako Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, které obsahuje mezi svými hlavními cíli propagaci a podporu aktivit dobrovolníků a především oznámení Evropské komise ze dne 18. února 2009 o zahájení přípravných prací k vyhlášení roku 2011 Evropským rokem dobrovolníků. Na leden 2011 je plánováno nabytí účinnosti nové legislativy upravující dobrovolnictví v České republice v co nejširší podobě s akceptací širokého občanského a nevládního principu, což je nanejvýš analogické situaci z přelomu tisíciletí, kdy vyhlášený Mezinárodní rok dobrovolníků vedl ke vzniku první české legislativy věnující se dobrovolnictví.

Vztah navržené právní úpravy k ústavnímu pořádku

Návrh zákona je v souladu s Ústavou České republiky a s Listinou základních práv a svobod.

Předpokládané ekonomické dopady právní úpravy

Souhrnně lze konstatovat, že s novým zákonem o dobrovolnictví a dobrovolnické službě nebudou na státní rozpočet kladeny žádné zvýšené přímé či nepřímé náklady. Přímé náklady budou jako dosud složeny z částky státního rozpočtu určené na dotace na akreditované projekty v oblasti dobrovolnické služby a na mzdové prostředky určené na zajištění aplikace zákona o dobrovolnictví a dobrovolnické službě.

Další náklady lze očekávat v rovině plateb zdravotního pojištění a daňových úlev v řádu statisíců korun ročně. Zde ale nedochází k výrazné změně oproti současnému stavu. Na druhou stranu je nutné vzít v potaz příjem státního rozpočtu ve formě vykonané práce dobrovolníků, který odhaduje Český statistický úřad na cca 6 mld. Kč.

DŮVOD PŘEDLOŽENÍ

Název

Zákon o dobrovolnictví a dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.

Definice problému

Potřeba nové úpravy problematiky dobrovolnictví v celé jeho šíři vychází:

Z nedostatků stávající právní úpravy. Zákon se jeví jako nepřehledný, matoucí a logicky neprovázaný. Dochází tak k obtížné orientaci v textu zákona, a tudíž k jeho chybnému výkladu jeho uživateli, kterými jsou v drtivě většině nestátní neziskové organizace a občané. Dochází také k chybnému výkladu

zákona v souvislosti s aplikací jiných legislativních předpisů, které se na současnou právní úpravu odkazují,

Z nemožnosti vymahatelnosti povinností daných zákonem, z důvodu nepřesnosti právních ustanovení definující tyto povinnosti u organizací s akreditovaným projektem.

Ze samotné praxe, kdy zejména představitelé nestátních neziskových organizací poukazují na úzké vymezení současné právní úpravy, která se dotýká pouze určitého segmentu dobrovolnictví a nedopadá na dobrovolnictví v jeho nejširším slova smyslu.

Ze zahraničních právních úprav dobrovolnictví, v porovnání s nimi se český zákon o dobrovolnické službě jeví jako nekomplexní, příliš úzce vymezený a nezahrnující všechny oblasti výkonu dobrovolnictví.

Z požadavku formulovaného v usnesení vlády č. 611/2007 ke Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013, které v části Resortní cíle ukládá Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy spolu s Ministerstvem vnitra a Radou vlády pro nestátní neziskové organizace: „Předložit požadavek na novelu zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, aby se vztahoval i na tradiční dobrovolné práce v nestátních neziskových organizacích na členském principu, ve školách a školských zařízeních (vedoucí dětských kolektivů, zájmových kroužků, vedoucí na dětských táborech...)“.

Z diskriminace členů nestátních neziskových organizací, kteří nemohou podle zákona o dobrovolnické službě vykonávat svoji činnost pro organizaci, jejíž jsou členy.

Z legitimního požadavku na zahrnutí aktivit vykonávaných v rámci Evropské dobrovolné služby, v rámci Českého červeného kříže, nebo spolků dobrovolných hasičů apod. do zákona o dobrovolnictví a dobrovolnické službě.

Z neexistence oficiálního jednotného dokladu potvrzujícího absolvování dobrovolnictví nebo dobrovolnické služby, který by prokazoval určitou míru nabyté zkušenosti a občanskou angažovanost.

Z nemožnosti vykázat činnost dobrovolníků jako povinný podíl při povinném kofinancování v případě obdržení účelové dotace z veřejných prostředků.

Z nemožnosti uplatnění daňového zvýhodnění v souvislosti s výkonem dobrovolnictví.

Z nemožnosti uplatnit dobrovolníky ve prospěch právnických osob nebo jejich klientů, jejichž právní forma je zisková (např. s.r.o., a.s.), ale jejichž cíle jsou veřejně a společensky prospěšné a jsou vykonávány ve veřejném zájmu.

Z omezeného a uzavřeného výčtu oblastí výkonu dobrovolnické služby, které působí problémy při udělování akreditace a nereagují na pestrou a někdy obtížně předvídatelnou potřebu dobrovolnictví.

Ze stanovení vysoké věkové hranice pro dobrovolníky hodlající působit v zahraničí. Z nemožnosti vysílajícího subjektu delegovat nebo se podělit jak finančně, tak organizačně o přípravu dobrovolníků a jejich pojištění.

Z nemožnosti sdružovat finanční prostředky na dobrovolnickou službu od přijímajícího subjektu společně se státní dotací.

Z úzkého výčtu nestátních neziskových subjektů, které mohou požádat o akreditaci. Z krátkého časového intervalu platnosti akreditace v oblasti dobrovolnické služby. Z nemožnosti kontroly dodržování povinností vyplývajících ze zákona u přijímajících organizací.

Vzhledem k výše uvedeným argumentům i praktickým šestiletým zkušenostem z oblasti aplikace zákona o dobrovolnické službě bylo přistoupeno ke zpracování zcela nového zákona, neboť navrhované změny jsou zcela zásadního charakteru, a to s ohledem na předpokládanou komplexnost úpravy dané problematiky. Problém, který bude novým zákonem řešen, není jednorázový, ale jedná se o trvalý, opakující se stav.

V červnu roku 2007 bylo uskutečněno dotazníkové šetření zaměřené na pozitiva a negativa zákona o dobrovolnické službě. Dotazovány byly neziskové organizace působící na území ČR. Základní znaky nové úpravy dobrovolnictví byly představeny 5. a 6. května 2008 v Kroměříži na konferenci „10 let rozvoje dobrovolnictví – rehabilitace občanských čtostí“. Záměry nové legislativní

úpravy byly konzultovány v roce 2008 a 2009 s Výborem pro legislativu a financování Rady vlády ČR pro nestátní neziskové organizace a s odborníky, kteří jsou součástí expertních skupin podílejících se na tvorbě nového občanského zákoníku. V rámci přípravy nového zákona byla Ministerstvem vnitra 30. července 2008 uspořádána panelová diskuse na téma „Novelizace zákona o dobrovolnické službě“, které se zúčastnilo více než 40 zástupců neziskového sektoru a také zástupci resortů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva životního prostředí a zástupce Rady vlády pro nestátní neziskové organizace. Mimo to byla Ministerstvem vnitra vytvořena pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva práce a sociálních věcí a Rady vlády pro nestátní neziskové organizace.

Současná právní norma upravuje problematiku dobrovolnictví pouze v jejím užším vymezení, neboť se zabývá pouze dobrovolnickou službou podléhající akreditaci Ministerstva vnitra jako jedním úzkým fragmentem dobrovolnictví. Důvodem zpracování nového zákona je společenská potřeba právní úpravy, která by se týkala dobrovolnictví v celé jeho šíři a byla tak vyjádřena podpora a upraveny různé formy dobrovolnické činnosti. Cílem změny zákona je také ukotvení pojmu dobrovolnictví v rámci právního řádu České republiky. V současném právním řádu je řešena dosud platným zákonem o dobrovolnické službě pouze dobrovolnická služba, tj. zákon se v současné podobě vztahuje pouze na dobrovolnictví vykonávané organizacemi, které mají akreditovaný program či projekt dle požadavků kladených na ně zákonem o dobrovolnické službě a spadají tak tzv. pod akreditovaný režim. Na subjekty, které nejsou zmíněny v taxativním výčtu zákona, na činnosti neuvedené v taxativním výčtu zákona, na formy dobrovolnických aktivit založených na základě členství, studia, pracovněprávního vztahu se nevztahuje možnost akreditovat projekt dle zákona o dobrovolnické službě. Jedná se o velký počet dobrovolníků, kterým není žádným způsobem v současném právním řádu deklarováno uznání jejich velmi prospěšné činnosti. Podle nám známého postoje

tvůrců nového občanského zákoníku nebude dobrovolnictví, jako druh občanské angažovanosti, řešeno v návrhu občanského zákoníku.

Nový zákon o dobrovolnictví a dobrovolnické službě bude komplexní úpravou problematiky dobrovolnictví, přičemž zákon se bude nově dělit v Části první na Hlavu I a Hlavu II. V Hlavě I, nazvané „Dobrovolnictví“, je vyjádřeno uznání všem formám dobrovolnické činnosti, dobrovolníkům a organizacím, jež se dobrovolnictvím zabývají. Hlava II, nazvaná „Dobrovolnická služba“, se bude týkat pouze organizací, které se zabývají dobrovolnickou službou a získaly pro tuto činnost akreditaci Ministerstva vnitra.

Nový zákon bude logicky provázanou, celistvou právní úpravou, která zajistí efektivnější aplikaci zákona.

Abstrakt

VAGAI, T. *Dobrovolníci a jejich přítomnost v organizacích využívajících dobrovolnickou službu v Českém Krumlově*. České Budějovice 2010. Bakalářská práce. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. David Urban, Ph. D.

Klíčová slova: dobrovolnictví v ČR, dobrovolnická služba, dobrovolník a jeho motivace, činnost a přínos organizaci, legislativa, zákon o dobrovolnické službě.

Práce je zaměřena na dobrovolnickou službu a na její přínos pro organizace, které ji využívají.

Teoretická část se zabývá vývojem dobrovolnictví v České republice a způsobem, jak tento vývoj ovlivňuje právní legislativa. Jsou zde definovány pojmy dobrovolnictví, dobrovolník a jeho motivace, jeho činnost a celkový přínos organizaci.

V praktické části je popsán výzkum, který byl proveden v organizacích využívajících dobrovolnickou službu v Českém Krumlově. Cílem výzkumu bylo odpovědět na otázku, co těmto organizacím přináší přítomnost dobrovolníka.

Abstract

VAGAI, T. *Volunteers and their presence in organizations, that are using volunteer service in Český Krumlov*. České Budějovice 2010. Bachelor's thesis. South-bohemian University in České Budějovice. The Faculty of Theology. The Department of Practical Theology. The supervisor of the thesis: Mgr. David Urban, Ph. D.

Key words: Volunteering in ČR, Volunteer service, Volunteer and his motivation, activity and benefit for organization, legislation, law on volunteer service.

Bachelor's thesis is focused on volunteer service and its contribution to the organizations that are using it.

The theoretical part deals with the development of volunteering in Czech Republic and the way how it is affected by legislation. There are the terms of volunteering, volunteer and his motivation, his activity and general benefit for organization.

The practical part describes the research that was conducted in organizations that use volunteer service in Český Krumlov. The aim was to answer the question of what the presence of a volunteer brings to these organizations.